

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/13871
54 168

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2010-610.01-155/1482/3089
Konu : Yazılı soru önergesi

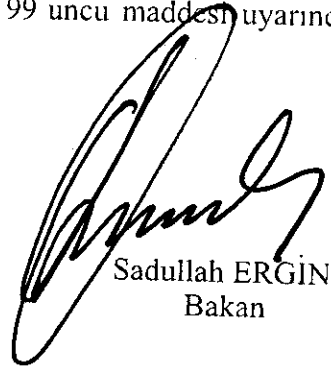
22/09/2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 29/05/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.
0.10.00.02-22205 sayılı yazı,
b) 14/05/2010 tarihli ve 1151/2476 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Adana Milletvekili Prof. Dr. Nevin Gaye Erbatur tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/13871 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2010-610.01-155/1513/3159
Konu : Yazılı soru önergesi

22/09/2010

Sayın Prof. Dr. Nevin Gaye ERBATUR
Adana Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/13871 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ülkemizde kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi açısından önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler özetle aşağıda belirtilmiştir;

1- Bilindiği üzere, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunla şiddete uğrama ihtimâli bulunan eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile mahkemesine başvurarak koruma emri alabilmelerini sağlayacak hükümler Türk hukuk sistemine dahil edilmiştir.

"Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik" de 1 Mart 2008 tarihli ve 26803 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

4320 sayılı Kanunun yanı sıra, başta 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu olmak üzere mevzuatımızda kadını korumaya yönelik önemli düzenlemeler olduğu malûmlardır.

Yine, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak Ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, kendisine esas veya talî komisyon olarak havale edilen işleri görüşmek, istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarısı ve teklifleriyle, kanun hükmünde kararnameler hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere, 25/02/2009 tarihli ve 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ile Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur. İstişarî nitelikte kurulmuş olan Komisyon ayrıca, kadın erkek eşitliğinin ihlâl edildiğine ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair şikâyetleri de incelemektedir.

Öte yandan, töre ve namus cinayetleri, çocuk ve kadına yönelik şiddet konusundaki çözüm önerilerinin hayata geçirilmesi amacıyla, "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi, 04/07/2006 tarihli ve 26218 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bakanlığımız tarafından da, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun uygulanmasında aksamalara sebebiyet verilmemesi ve titizlikle uygulanması amacıyla 01/01/2006 tarihli, 35 ve 39 sayılı genelgeler yayımlanarak, aile içi şiddet ve kadına karşı şiddete karşı gösterilmesi gereken hassasiyetin altı çizilmiştir.

II- Bakanlığımız tarafından yapılan mevzuat çalışmaları bağlamında hazırlanan "Suç Mağdurlarına Yardım Hakkında Kanun Tasarısı" taslağı konuyla ilgili bulunmaktadır.

Avrupa Konseyinde yapılan çalışmalar sonucunda, Şiddet Suçu Mağdurlarına Devlet Tarafından Tazminat Ödenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi, 24/11/1983 tarihinde imzaya açılmış ve 24/04/1985 tarihinde de Ülkemiz tarafından imzalanmıştır. Ancak, Ülkemiz henüz Sözleşmeyi onaylamamıştır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

31 Aralık 2008 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının "Siyasi Kriterler" Bölümünde, "Şiddet Suçu Mağduru Çocuklara Yardım Hakkında Kanun Tasarısı"nın Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmesi öngörülmüş bulunmaktadır.

Şiddet Suçu Mağdurlarına Devlet Tarafından Tazminat Ödenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi, çocuk ve yetişkin ayırımı yapmadan herkesi kapsamakta, Ulusal Programda ise, Şiddet Suçu Mağduru Çocuklara Yardım Hakkında Kanun Tasarısının hazırlanması öngörülmektedir.

Bakanlığımızca, söz konusu Sözleşme dikkate alınarak, hem çocukları hem de yetişkinleri kapsayacak şekilde, Ülkemizde işlenen ve bedensel, ruhsal ya da cinsel bütünlüğüne saldırı teşkil eden suçlardan dolayı doğrudan doğruya mağdur olanlara veya bu kişilerin ölümü hâlinde bakmakla yükümlü oldukları kişilere, Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan “sosyal devlet ilkesi”ne uygun olarak, Devlet tarafından yardım sağlanmasına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek amacıyla bir Tasarı taslağı hazırlanmış ve ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne sunulmuştur.

III- Kadına ve çocuğa yönelik şiddetin dünyada olduğu gibi Ülkemizde de artarak devam etmesi gerçeğinden hareketle yapılan çalışma sonucunda hazırlanan Meclis Araştırma Raporuna istinaden Başbakanlık tarafından yayımlanan 2006/17 sayılı “Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi” konulu Genelge ve bu Genelgeden hareketle hazırlanan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra Bakanlığımıza da doğrudan doğruya sorumluluk ve işbirliği mükellefiyeti yüklenmiştir.

Bakanlığımız, gerek kadına yönelik şiddetle mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konularında koordinatör kurum olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle, gerek ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile bu kurumlarla işbirliği halinde olan uluslararası örgütler, üniversiteler, barolar ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile sürekli diyalog halindedir.

IV- Ülkemizin, uluslararası alanda yaşanan gelişmelere ve değişen toplumsal ihtiyaçlara binaen 2001-2005 yılları arasında gerçekleştirdiği; başlıcaları Türk Medenî Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu olmak üzere temel kanunlarda yaşanan köklü değişikliklerin ve insan hakları alanındaki uluslararası sözleşmelerin ve mekanizmaların uygulamaya yansıtılabilmesi için, 2004 ve 2005 yıllarında, Bakanlığımızca yoğun bir faaliyet başlatılmıştır.

İnsan haklarının, devletlerin uluslararası itibarı konusundaki önemli ölçütlerden birisini oluşturması; o ülkenin uygarlık derecesi ve demokrasi kültürünün belirleyici unsurlarından birisi olarak kabul edilmesi; Ülkemizde, insan hakları ihlalleriyle mücadeleyi amaçlayan ve mevzuatımızı uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu hale getirmeye ve insan haklarını geliştirmeye yönelik çalışmaların artmasına paralel olarak Bakanlığımız, yargı mensuplarının insan hakları alanındaki eğitimlerine ağırlık ve önem vermiştir.

Diğer taraftan, felsefesi, sistematığı, dili ve içeriği ile öncekilerden farklı olan ve 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun tanıtımı amacıyla, 2005 yılı içinde, Türkiye genelinde görev yapmakta olan yaklaşık 8.500 hâkim ve Cumhuriyet savcısına yönelik eğitim seminerleri düzenlenmiş, akabinde, Ocak-Temmuz 2006 aylarında, değişik periyotlarda “Türk Ceza Adalet Sistemindeki Kanunların Uygulanmasına İlişkin Değerlendirme Toplantıları” konulu seminerlere 5577 hâkim ve Cumhuriyet savcısı katılmış ve bu seminerlerde eğitici olarak yer alan 151 hâkim ve Cumhuriyet savcısı ile ayrı bir değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Üniversiteler ve uluslararası hukuk alanında faaliyet gösteren yabancı kuruluşlar ile bazı ülkelerin Ankara'daki elçilikleri vasıtasıyla yapılan işbirliği çalışmaları çerçevesinde, 2006-2008 yılları arasında da, kadına karşı şiddete dair uluslararası hukukî çerçeve ve uluslararası belgelerin Türk hukukundaki yeri, Türk ceza adalet sisteminde kadına karşı şiddet, töre ve namus cinayetleri, Türk hukukunda ve uygulamada eşler arası eşitlik ve toplumsal cinsiyet temelinde kadına karşı ayrımcılık yasasının yorumlanması, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve uygulama

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

yönetmeliği, şiddetin mağdurlar üzerindeki etkisi, mağdura ve şiddete yaklaşım gibi konuları içeren programlar uygulanmış; aile mahkemesi hâkimleri, ceza hâkimleri, Cumhuriyet savcıları ile askerî savcı ve hâkimlerin katıldığı seminer çalışmaları yapılmıştır.

V- Kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılığı artırmak ve toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının yaygınlaştırılması maksadıyla Bakanlığımızın gerçekleştirdiği en somut faaliyet; Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında 1 Nisan 2009 tarihinde imzalanan Protokoldür.

Sözü edilen Protokol sonrasında; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Eğitim Dairesi Başkanlığımızın işbirliği ve sorumluluğunda, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)'nın teknik ve malî desteği ile yargı mensuplarına yönelik "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yargı Mensuplarının Rolü" isimli bir proje hazırlanmıştır.

Projeye; tüm aile mahkemesi hâkimleri ile aynı yerde görev yapan belirli sayıda Cumhuriyet savcılarının bu konudaki farkındalıklarının artırılarak uygulamaya yansıtılmasının sağlanması, ayrıca Bakanlığımız bünyesinde oluşturulacak bir eğitici havuzu vasıtasıyla eğitimlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmiş ve eğitim seminerlerine 2009 yılı Mayıs ayında başlanmıştır.

Söz konusu Proje çerçevesinde, 2009 yılı Mayıs ayı ile 2010 yılı Mart ayı arasında gerçekleştirilen 13 seminerle, toplam 336 aile mahkemesi hâkimi ve Cumhuriyet savcısına; toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına karşı şiddet ve nedenleri, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde uygulamada yaşanan sorunlar ve çözüm yolları, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, hak arama yolları ve destek mekanizmaları, bu konudaki uluslararası hukuk standartları ve yargı kararları, şiddetin adli tıp yönünden irdelenmesi, iletişim becerileri gibi konuları içeren bir program dahilinde dörder günlük eğitim verilmiştir.

Öte yandan, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün koordinatörlüğünde, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonunun teknik desteği ve Avrupa Komisyonunun malî katkılarıyla sürdürülen "Kadın Sığınmaevleri Projesi" kapsamında yapılan çalışmalar neticesinde ise; kadın sığınmaevi inşaatlarının sürdürüldüğü 8 ildeki aile mahkemelerinde görev yapan tüm sosyal çalışma görevlilerine yönelik olarak toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, kadının insan hakları açısından kadın-erkek eşitliği, Anayasa, Türk Ceza Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Türk Medenî Kanunundaki düzenlemeler konularını da içeren beşer günlük eğitim çalışması yapılmıştır.

Bununla birlikte; genel olarak, eğitim kısmı tamamlanan "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yargı Mensuplarının Rolü" seminerlerinden ve Bakanlığımızca gerçekleştirilen diğer çalışma ve faaliyetlerden;

- 1- Şiddete uğrayan kadının genel olarak son kertede adli mercilere başvurduğu,
- 2- Kadınların, hakları ve diğer başvuru-koruma mekanizmaları konusunda daha fazla bilinçlendirilmeleri gerektiği,
- 3- Şiddetin bir defa ile sınırlı kalmadığı, bilinçlendirme ve davranış değişikliği yaratılamaması halinde artarak bir döngü halini aldığı bilimsel olarak tespit edildiğinden, faili cezalandırmanın, şiddeti ancak bir noktaya kadar engelleyebildiği; bu nedenle ruhsal anlamda şiddetin nedenlerinin tespiti ile o nedenlerin ortadan kaldırılmasına ve şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğu konusunda bilinçlendirici, zihniyet ve davranış değişikliği sağlayıcı rehabilitasyon merkezlerinin kurulması ya da sayılarının artırılması gerektiği,
- 4- Şiddete uğrayan kadına ve suçluya yönelik birtakım tedbirler uygulanması, örneğin; 4320 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde sayılan, hâkime geniş takdir yetkisi tanıyan kadının bedensel, ruhsal ve mali yönden korunmasına ve desteklenmesine, yine faili şiddete yönelten sebepler varsa bunların bertaraf edilmesini sağlamaya yönelik tedbirler almak mümkün olmakla birlikte; kadına yönelik şiddetin fark edilmesi ve önlenmesi, insan haklarına aykırı, onur ve

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

haysiyet kırıcı olan bu suçlarla mücadele edilebilmesi için, salt yargı mekanizmasının işlemesinin yeterli olmadığı; şiddete uğrayan ve risk altında bulunduğu tespit edilen mağdurlara barınma, iye, tedavi ve rehabilitasyon gibi hizmetleri de içeren sosyal destek sağlayıcı kurumlar ile suçlunun tedavi ve rehabilitasyonu için yeteri kadar sağlık kuruluşu ve uygun program bulunmaması nedeniyle uygulamada sıkıntılar yaşandığı; bu konuda özellikle kadın sığınmaevleri ve rehabilitasyon merkezlerinin açılmasını ve tedavi olanaklarının artırılmasını sağlamaya yönelik birtakım tedbirler alınması gerektiği,

5- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Koordinatörlüğünde hazırlanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı kapsamında da, bu konudaki çalışmaların devam ettiğini bilinmekle birlikte; nitelik itibariyle şiddetin önlenmesi, mağdur kadının korunması ve güçlendirilmesi, fail ile mağdurun tedavi ve rehabilitasyonu, tarafların sağlıklı bireyler olarak sosyal hayata katılımlarının sağlanması, dolayısıyla tüm toplumun huzur ve mutluluğu için ilgili kamu kurum ve kuruluşları, meslek örgütleri, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları gibi özel-kamu ayrımı yapılmaksızın tüm sektörler arasında işbirliği ve koordinasyon gerektiği,

Sonucuna varılmıştır.

Bu bağlamda; adalet sisteminin güçlendirilmesi, yargının etkinliğinin ve verimliliğinin artırılması için tüm yargı mensupları ve yargı çalışanlarının meslekî bilgi ve tecrübelerini artırmaya yönelik uygulanacak eğitim programları yanı sıra; toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının içselleştirilmesi ve toplumun kadın ve erkeğe biçtiği geleneksel rol ve kalıplardan, ön yargılardan sıyrılıp meslekî kimliğin gerektirdiği tarafsızlıkla hareket etmelerinin sağlanması ve amaçlanan zihniyet değişiminin uygulamaya yansıtılabilmesi için, insan haklarına ve kadın ile çocuğun insan haklarına da vurgu yapacak biçimde eğitilmelerinin gerektiği açık olup; bu konudaki çalışmalara devam edilecektir.

VI- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumunun oluşturulabilmesi için Bakanlığımızda yapılmakta olan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bununla birlikte, İçişleri Bakanlığınca hazırlanan "Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu Kanunu Tasarısı" taslağı, ilgili kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının görüşüne sunulmuş olup, taslak hakkında gönderilen görüşler adı geçen bakanlıkça değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize sunulur.

Sadullah ERGİN
Bakan